

Helena
Sinervo
**TYTÖN
HUONE**

wsoy

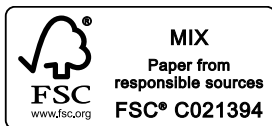
Helena Sinervo

TYTÖN
HUONE

ROMAANI

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

© HELENA SINERVO 2020
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
ISBN 978-951-0-44707-9
PAINETTU EU:SSA

AAMU

SAARA KATSELI Sofian avointa matkalaukkua, joka retkotti keskellä olohuoneen lattiaa. Miten muut vanhemmat kestävät lapsensa lähdön ulkomaille opiskelemaan, hän ihmetteli. Tytön huone jää tyhjäksi, ja luonto kammoaa tyhjää tilaa. *Horror vacui*, hienosti sanottuna. Soffelle näitä tunteita ei kannata vuodattaa. Tytön korviin ei kuulu kaataa valvottujen öiden stressiajatuksia, missä se löytää puolison jostain Indonesian viidakoista tai Meksikon Guanajuatosta ja asettuu loppuiäkseen kauas kotoa, sairastuu ja kuolee, hautautuu mutavyöryyn Nepalissa, palaa poroksi Brasilian metsäpaloissa tai syleilee myrkyllistä meduusaa Australian rannikolla. Missä joku sen raiskaa ja murhaa. On epäämättömän mahdollista, ettei tyttö palaa enää ikinä sinne mistä lähti, että lähdön hetki merkitsee viimeistä halausta ja hajukontaktia. Sitä työntää pois mielestään sen mahdollisuuden, että kerta voisi olla viimeinen. Mutta tunne ei katoa, pelko ei poistu.

Saaraa puistatti. Hänen mieleensä pulpahti Franz Schubertin *Forelli*, purotaimen. Siitä oli jo yli kolmekymmentä vuotta, kun Jean vihelteli sitä Luxembourgin puistossa, laulua häijyisti hymyilevästä saalis-

tajasta. Saara, pelkkä aloittelija, ei ollut tajunnut sen viestiä, oli vain ihailnut kuinka puhtaasti mies vihelsi.

Lähtöön latautuu niin paljon tunteita ja pakahduttavia mahdollisuuksia, ettei niitä voi niellä kerralla. Kurkkuun ei kerta kaikkiaan mahdu yhtäkaa pelko, itku ja kaipaus, reippaat lähtötunnelmat ja ylpeys, sillä totta kai jokainen äiti ja isä leuhkia retostelee nähdessään, miten omasta lapsesta on kasvanut maailman valloittaja, rohkea ja kyvykäs nuori aikuinen. Kurkkuun nousee pala, rannalta poimitun kiven tai männynkävyn kokoinen, ja sitä voi huomaamatta vasemmalla kädellä silitellä ja tynnyttellä pois. Juu, juu, Saara-pieni, kyllä, kyllä. Tänään ahdistaa, mutta pian olo helpottuu kun huomaat, että kaikki menee hyvin. Tyttö lähtee illansuussa, mutta palaa ihan varmasti kotiin jouluksi tai viimeistään ensi kesäksi, ja jos ei palaa, voit ostaa lennon Montréaliin ja käydä itse lapsesi luona. Pala kurkussa tuntuu kipeältä, se on korkki itkulle ja häpeälle. Tässä tilanteessa sitä tuntee olonsa perin juurin avuttomaksi. Estää ei voi, lapsi lähtee, lähtee kuin lähteekin eikä sille mahda yhtään mitään. Voi vain olla kamppailematta tosiasioita vastaan ja hyväksyä ne, toivoa parasta ja luottaa, rakastaa päivä päivältä hieman kauempaa. Voi vain päästää irti ja hyväksyä pesän tyhjentyminen, omaksua uuden osansa eräänlaisena reservin vanhempana, jonka voi tarvittaessa hälyttää ja aktivoida hätiin.

Saara vaihtoi asentoa sohvalta ja ihmetteli, miten ihmiset ovat lapsen lähdön ennen vanhaan kestäneet, kun se tänä kamerapuhelinten ja internetin aikana-kin aiheuttaa tällaisen kriisin. Kun kulkuvälineet olivat alkeellisia, ja kirjeet löysivät hitaasti perille. Kun ihmisiä menehtyi kulkutauteihin ja nälkään. Kun postivaunuja ryöstettiin ja lähettejä surmattiin, merirosvot valtasivat laivoja ja ryöstivät rantakaupunkeja.

Ajatellaan nyt vaikka jotain Turun piispa Olavi Maununpoikaa, josta tuli Pariisin yliopiston rehtori 1400-luvulla. Sen on täytynyt lähteä Pariisiin 14- tai 15-vuotiaana, koska kandidaatin tutkintoa alettiin paahtaa jo siinä iässä. Sitä hommaa kesti kuusi vuotta ja siihen vielä maisterin ja tohtorin opinnot päälle, ehkä jopa 12 vuotta lisää. Teini-ikäiset pojat ovat ihan kakaroita, monet suorastaan ankarasti valvottavia pahantekijöitä ja raggareita. Mutta niin on Maununpoikakin jätetty Herran haltuun ja työnnetty johonkin purjelaivaan tai hevosrattaisiin, koska edes rautateitä ei ollut. Mitä kaikkea sekin matka-arkkuunsa pakkasi? Sarkapuvun? Palttinaiset alusvaatteet? Paksun ja painavan manttelin? Supikkaat? Raamatun varmasti. Ja ehkä myös puukon? Sulkakynän ja mustepullon? Kuivattua kalaa, lihaa ja leipää. Voipytyn. Ison, kannellisen puupytyyn, jonka kettu kansansaduissa kähveltää. Arvailua tämä vain on. Ehkä siellä oli sisarusten ja äidin hiussuortuvia johonkin medaljonkiin suljettuna. Jos se oli salaa heilastellut jonkun tytön kanssa, niin kutri sen päästä. Jotain henkilö-

kohtaista tärkeimmiltä ihmisiltä oli pakko ottaa, kun ei ollut valokuvaakaan vielä silloin. Miten on pärjätty ja kestäetty, kun ei ole ollut edes valokuvia? Ei voinut soittaa puhelimella eikä katsella ruudulta toisen naamaa, mutta oli ehkä jokin kirje ommeltuna nuttuun sydäntä vasten tai hiuskiehkura. Äidin omin käsin neulomat sukat siskon kehräämästä langasta. Miten ylläpitää mielikuvaa läheisyydestä, kun kasvonpiirteetkin vähitellen unohtuivat tai ainakin haalistuivat?

Ehkä Maununpojalla oli pakaaseissaan isoäidin leipomia pipareita niin kuin sillä singaporelaisella työllä, jonka kohtasin Pariisissa samalla reissulla kuin Jeanin, ensimmäisellä oikealla ulkomaan matkallani, Saara ajatteli. Olikohan sen nimi Wah-Fong? Kuulostaa ainakin tutulta. Isoäidin piparit, perintösormustimen, neulan, lankaa ja gingsengjuuritepussit se oli pakannut hellästi peltipurkkiin ja sijoittanut ylisuuren ja -painavan matkalaukun oikeaan yläkulmaan. Siinä laukussa ei ollut edes pyöriä alla. Silti se pieni ja hento tyttö jaksoi raahata sitä metrolla majapaikasta toiseen.

Mikä muuten mahtoi olla syynä siihen, että pyörä, jonka jo muinaiset sumerilaiset olivat keksineet, löysi paikkansa kaksin kappalein aseteltuina jokaisen matkalaukun alareunasta vasta suurta millenium-juhlaa lähestyttäessä? Monilla rautatieasemilla oli vielä siihen aikaan töissä kantajia, kokonainen kantajien ammattikunta, Saara muisteli. Sille matkalle olin pakannut kaiken tarvittavan sammalenvihreään rinkan ja repun välimuotoon. Myöhemmin, kun reilaa-

minen vaihtui lentomatkailuun, sain käyttööni isoenon punaruskean keinoahkamatkalaukun. Siinä ei ollut pyöriä alla.

Frédéric Chopinista kerrotaan sellaista legenda, että kun se 20-vuotiaana oli lähdössä Varsovasta Pariisiin konsertoimaan, ystävät olivat tuoneet sille Puolan multaa, jota se oli kanniskellut mukanaan varhaiseen kuolemaansa asti. Sinne Frédéric jäi, Ranskaan, ja heilasteli mieheksi pukeutuneen naisen, kirjailija George Sandin kanssa. Tämä raportoi rakasteltuaan tuberkuloottisen virtuoosin kanssa, että oli tuntunut kuin luurankoa olisi syleillyt. Nyt vastaavassa tilanteessa joku ehkä julkistaisi somessa itkunaaman kera, että zombien kanssa sekstailin. Vainaja ei saanut levätä rauhassa Père-Lachaisen hautuumaalla, vaan poloisen paljon kärsinyt sydän pakattiin uurnaun ja lähetettiin Varsovaan, missä se murattiin Pyhän Ristin Kirkon pilariin.

Kovin oli henkilökohtaista ja henkilöön keskittyvää julkkisten palvonta silloinkin, 1800-luvun alkupuolella, Saara ajatteli. Se oli nuoruudenidolini se, Chopin, ja edelleen rakastan niitä haikeansuloisia sävelkulkuja ja rikkaita harmonioita. Oi, oi! Mikä lohtu, mikä sielullinen syvähieronta! Heti kun oppilaat kynnelle kykenevät, soitatan heillä Chopinin pieniä preludeja, masurkkoja ja valsseja. Nykyään pianistit eivät kyllä ole erityisen isoja tähtiä. Kirkon pilariin murattaisiin ennemmin jalkapallolegendan kuin pianistisäveltäjän sydän. Jälkimmäinen ei kiinnos-

taisi juuri ketään, paitsi siinä tapauksessa, että pianisti olisi tehnyt elintestamentin ja kuollut onnettomuudessa. Joku sydänvaivainen saisi rintaansa suuren muusikon pumpun. Koska sydämessä on paljon autonomisia hermosoluja, siirto-operaatiossa periytyy jonkin verran myös luovuttajan henkisiä ominaisuuksia. Elinsiirron jälkeen joku ennen klassista musiikkia inhonnut toipilas saattaisi yllättää ystävänsä alkamalla käydä sinfoniaorkesterin konserteissa ja hakeutummalla soittotunneille. Siinä kyllä tarvittaisiin muitakin vaihdoksia kuin uusi sydän: aivo- ja käsisirto. Saaraa huvitti ja samalla säählitti se ajatus, että jonkun epämusikaalisen juntin rintaan asennettaisiin pianistin sydän mutta kaikki muu olisi samaa kuin ennen. Hän kohotti lastoitettua kättään ja toivoi, että sitä vaivaava tulehdus paranisi ennen kuin lukukausi musaopistolla alkoi.

Tytöistä ja tyttöjen lähdeistä ei historiankirjoissa kerrota juuri mitään, Saara pohdiskeli. Ei heitä opiskelemaan lähetetty muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Helsingin yliopistossakin nuorten naisten oli anottava erivapautta sukupuolensa aiheuttamasta esteestä vielä vuoteen 1901 asti. Vaarallistakin kotoa lähtö saattoi olla. Vastassa oli arveluttavia herraslyioppilaita, jotka kuljeskelivat pellonlaitaa kellastunut valkolakki päässä valmiina tarraamaan jokaiseen horisontissa häämöttävään tissipariin. Mutta piiat lähtivät silti matkaan uuden emännän luo kun ker-

ran oli pakko, nousivat kieseihin tai postivaunuihin ja istuivat ehkä oman matka-arkkunsaa päällä suosituskirje kukkarossa.

Mozartin sisko Constanze kiersi konsertoimassa veljensä kanssa, ja pianisti Clara Schumann soitti kiertueilla silloin kun ei synnyttänyt Robertin kuppaisia lapsia. Tytöt lähtivät maailmalle näyttämään mitä osasivat, ja monet osasivat häikäisevään paljon ja briljantisti. Palvelijat ja kantajat raahasivat matka-arkkuja, jotka tyhjinäkin painoivat niin syntisen paljon, että tarvittiin muskeleita ennen kuin ne hievahtivat pölyisiltä sijoiltaan. Tarvittiin tosimiesten tosimuskeleita, joilla nykyään on suhteellisen vähän käyttöä, kun kone tekee kaiken. Hiilijalanjälkeä vain kasvattavat, ylisuuret lihakset. Arkut olivat täyspuisia isoja säilytyslaatikoita, joissa oli raudasta taotut saranat. Kantajat nostelivat niitä matka-arkkukärryihin tai olalle ja veivät minne herrasväki käski. Ei mitään muovi- tai pahvilaatikoita. Matka-arkku. Aarrearkku. Morsiusarkku. Ruumisarkku. Kirstu. Koffer. *Ich hab' ein Koffer in Berlin*, Saara hyräili.

Kun Saara joi aamukahvia olohuoneen tiilenpunaisella sohvalla sämpylälautanen sohvapöydällä, hänen katseensa kohdistui yhä uudelleen Sofian keskelle lat tiaa avattuun matkalaukkuun. Ikkuna hänen takanaan oli auki, oranssikuvioinen verho sen edessä pul listui ja lehdet kohahtivat naapuritontin vaahterassa. Kirjosieppo veivasi yksinkertaista säettä. Alempana

puistikon kujilla joku käveli ripein voima-askelin niin että sora ratisi ja rouskahteli. Sofian laukku oli valmistettu kevyestä mutta kestävästä, kanariankeltaisesta polykarbonaatista ja siinä oli laadukkaat, liukkaasti rullaavat pyörät. Niitä oli neljä paria, yhteensä siis kahdeksan. Valmistaja vakuutti käyttöohjeessa, että laukun pyörät kääntyisivät vaivatta 360° ja kestäisivät todennäköisesti isältä pojalle. Tekstin oli kaikei kyhännyt joku mieshenkilö, joka ei tullut ajatelleeksi, että tuotteen käyttäjä ei ollut isä eikä poika ja että nyt oli tyttöjen vuoro valloittaa maailma, nyt kun luonnosta oli enää rippeet jäljellä. Saaraa ärsyttivät sen kaltaiset lauseet ja sanonnat kuin »isältä pojalle». Tyttö oli perinyt laukun mummiltaan niin uutena, ettei sitä ollut käytetty vielä kertaakaan. Minneköhän Lea oli aikonut, kun oli ostanut hienon matkalaukun vain vähän ennen kuin lähti taivaalliseen matkakohteeseen? Sofia oli kasannut lattialle sen ympäri vaaterullia, jotka odottivat vielä sijoitteluaan.

Oli aika tavallista, että laukut katosivat matkalla. Erityisesti lentomatikustajat saivat joskus odotella turhaan, että heidän hieno hightec-matkalaukkunsa ilmestyisi liukuhihnalle suurenmoisine, eksklusiivisen laadukkaine pyörineen ja vetimineen. Siksi oli järkevää pakata kaikkein tärkeimmät ja henkilökohtaisimmat tavarat siihen pikku laukkuun, jota tulisi kantamaan aina mukana, jokaiseen ruokapöytään jonka ääreen istuutuisi, ehkä jopa vessaan ja sänkyyn. Rakastetun hiuskiehkuraa on kannettava medaljongissa, isän

ja äidin valokuvat lompakossa luottokorttien seurana. Saaran kurkkuun nousi taas pala, jota hän alkoi heti nieleskellä ja tynnytellä. Rakas tyttäreni lähtee tänään maapallon toiselle puolelle, melkein.

Sofia oli pyytänyt illalla isän valokuvaa. Hän oli lampsinut television ja Saaran väliin, napannut kaukosäätimen, tökännyt lupaa kysymättä laatusarjan tauolle ja mukeltanut äidille asiansa hampaidenpesun lomassa. Hammastahnaa oli valunut tytön suupieltä pitkien yöpaidan rinnuksille ja lattialle. Saaraa oli vihlaissut, kun hän sinä hetkenä tajusi, kuinka herkeämättä hän oli motkottanut lapsensa tavasta tulla kylppäristä olohuoneeseen höpöttämään kesken iltapuuhien. Hän oli yrittänyt kasvattaa. Hän ei koskaan malttanut jättää kasvatustehtävänsä tauolle. Aivan kuin kasvattaminen olisi ollut velvoittava yleiseetos äidin ja tyttären välisissä suhteissa. Ja Saara kasvatti samaan malliin kuin pianisteja kasvatetaan – siihen hän oli saanut koulutuksen – pyrkien yhä täydellisempään, yhä virheettömämpään suoritukseen, yhä kauniimmin, yhä hallitummin muotoiltuihin fraaseihin, yhä kontrolloidumpiin tekoihin ja eleisiin. *Eikö kannattaisi kultapieni pysyä lavuaarin ääressä sen hammasharjan kanssa?* Saara oli kitkenyt tyttären luontaista rempseyttä ja suurpiirteisyyttä, yrittänyt poistaa epätarkoituksenmukaiset eleet muunmuassa *hygieniasektorilta* aivan kuin käsien ja vartalon turhia liikkeitä karsitaan pianismissa. Hän oli määrätietoisesti pyrkinyt muok-

kaamaan ja ruokkoamaan, kasvattamaan ja ohjaamaan lapsen kehitystä. Siitä lähtien kun tyttö viisitali kuusivuotiaana alkoi itse pestä hampaansa, hän oli kehottanut pysymään lavuaarin ääressä ja sylkemään vaahdot suoraan viemäriin. Mutta nyt näytti siltä, että kaikki se kasvatuksellinen uurastus oli tapahtunut aivan turhaan ja ollut mahdollisesti jopa haitallista. *Älä kulta rakas vaeltele hammasharjan kanssa pitkän asuntoa, kun kerran et itse siivoa tahmaläiskiiä lattioilta!* hän oli toistamistaan toistanut yli kahdentoista vuoden ajan, kuin olisi ohjeistanut seiniä. Ja nyt lapsi oli jo aikuinen, vaikka tietysti hänen lapsensa. Miksi välkky Sofia ei ollut oppinut *sisäsiistiksi*? Saara käytti tuota musertavaa sanaa, joka toi mieleen kissan tai koiran: sisäsiisti. Siitä yksinkertaisesta syystä, ettei tyttö ollut koskaan pitänyt sitä tärkeänä.

Miksi ihminen ei anna toisen olla sellainen kuin on ja kasvaa sellaiseksi kuin on kasvaakseen, Saara ihmetteli nyt, tyttären lähtöpäivänä. Miksi ihminen ei osaa kunnioittaa toista, hyväksyä sitä, että toinen on aina toinen? Myös pieni tyttö on aina toinen, erilainen kuin äitinsä. Miksi pari pientä hammastahnaläiskää onnistuivat ärsyttämään minua joskus kun olin väsynyt niin paljon, että *ragesin*, kuten Sofia sanoi vuosi pari sitten? Saan taatusti vielä monta kertaa kaivata lapseni hampaidenpesurituaalia, joka ei ikinä pysynyt sille määritellyssä paikassa pesualtaan yläpuolella kylpyhuoneessa. Kohta kukaan ei ole enää tiputtelemassa hammastahnaa olohuoneen sormiparke-

tille. Tyttö oli pitänyt kiinni omista sietämättömistä pikku tavoistaan yhtä itsepäisesti kuin isänsä. Sellaisiahan me olemme. Saara oli jopa antanut työlle lempinimen Ärsy. Että kehtasinkin! Se oli muka helppää kiusoittelua. Sofia, ainoani: Ärsy. Itsepäinen, loistava ja maailmalle lähdössä.

Illalla viimeiseksi tytär oli siis pyytänyt isänsä valokuvaa, ja Saara oli ihmetellyt eikö Sofialla muka ollut Timon kuvaa, ei vain yhtä vaan useita. Sitten hän oli kysynyt oliko tyttö jo pakannut sen vaaleanpunaisen kirjekuoren, missä on tärkeitä papereita ja todistuksia. Se oli nimittäin hävinnyt flyygelin reunalta, missä se oli lojunut koko kesän. Sofia oli sanonut, ettei se mihinkään ole voinut kadota ja että hän etsisi sen aamulla. Sitten hän oli lausunut uudelleen isän valokuvaa koskevan toiveensa juuri ennen kuin vetäytyi haitarioven taakse ja oven laskokset suoristuivat. He molemmat olivat käyneet nukkumaan, Sofia huoneeseensa, missä hän tuhisisi viimeistä kertaa ties kuinka pitkään aikaan. Mitään takeita ei ollut edes siitä, että lapsi *haluaisi* palata jouluksi kotiin Kanadasta. Sofia oli näet kieltäytynyt lentämästä ja matkustaisi rahtilaivalla Atlantin yli. Mikäli hän aikoi pysyä yhtä ankarana ekologisten periaatteidensa kanssa, Saara saisi luultavasti itse lentää tyttärensä luo, jos tahtoi häntä tavata.

Tytön huoneen ikkuna antoi kirsikkapuun yli itään, kun taas äiti nukkui rivitalonpäädyn toisella puolella isossa makuuhuoneessa, joka oli kesäisinä

laskevan auringon lämmittämä ja tukahduttavan kuuma. Kattoon asennettu tuulettimen roottori näytti pyöriessään läpinäkyvältä, kuin korenon siivet sen lavat kehräsivät ilman ja liikkeen lähes aineetonta energiaa. Hellekesänä Saara oli tottunut hurinaan ja iholla tuntuvaan ilmapvirtaan eikä ilman niitä saanut unen päästä kiinni.

Jonkin pienen, mukana kannettavan kuvan, tyttö oli täsmentänyt. Jonkin iloisen. Jonkin tilannekuvan, josta tulee hyvä ja turvallinen olo. Soffe tahtoo ismän valokuvan. Isin, isukin kuvan, hän oli tahallaan kukertanut. Susta mulla on liikaakin kuvia. Kännykän kamera on täynnä sun kuvia. Niitä pitäisi itse asiassa karsia. Reilulla kädellä, ettei puhelimen muisti täyty. Karsin, jätän jäljelle parhaat. Mutta iskästä ei tosiaan ole yhtään, ei mitään pienikokoista ja lom-pakkoon mahtuvaa.

Saat tietysti, Saara oli sanonut tiettyä sarkasmia äänessä. Timon elämä on jokseenkin kattavasti dokumentoitu. Etsin sulle hyvän kuvan huomenna aamulla.

Saara oli hakenut kuitenkin jo illalla varastosta mustan, kannellisen pahvilaatikon, missä hän säilytti vanhoja valokuvia. Hän oli onnistunut vetämään ja kitkuttamaan laatikon erilaisten varastoitujen esineiden takaa hyllyltä kainaloonsa käyttämättä lastoitettua kättä. Hän oli ajatellut jättävänsä tällä kertaa iltalukuhetken väliin ja katselevansa sen sijaan albumeja.

Saara oli muutama vuosi aikaisemmin virittänyt organisatoriset lahjansa äärimmilleen ja käynyt run-

saiden valokuvaläjien kimppuun arkistointiassistentin kunnianhimoisella raivolla. Ei sillä, että hän edes tietäisi mitä arkistointiassistentin toimenkuvaan tarkalleen kuului. Kyseessä oli pelkkä motivoiva mielikuva, joka oli toiminut kuin kannustava iskulause. Nyt laatikossa oli piruntusina suurta albumia, kullakin oma värinsä ja käsin tekstattu otsikko: Lapsuus ja suku, Opiskelu ja työ, Exät, Aika Ranskassa, Timo, Seurustelu-aika ja parisuhde, Häät, Kymmenen pisteen vauva, Perhe-elämä, Sofia, Juhlat, Lomamatkat I ja Lomamatkat II.

Albumien lisäksi laatikossa oli taivaansininen kierätyspahvista tehty kansio, jossa oli lehtileikkeitä tapauksesta, jota Saara ei olisi halunnut muistella. Hassua, senkö vuoksi Wah-Fong ja hänen pakkauksensa pölähtivät nyt mieleeni? Senkö vuoksi Schubertin *Forellin* trillit ja juoksutukset pulppusivat alitajunnasta? Kansio tuli esiin samalla kertaa kuin Timon valokuvat. Miksi ihmeessä olin työntänyt sen perhevalokuvien alle samaan laatikkoon?

Pitäisikö minun kertoa tästä kokemuksesta Sofialle?

Ihmisen on uskallettava elää, Saara ajatteli. Myös kauniin ja lahjakkaan nuoren naisen on uskallettava elää. Tyttöä ei saa pelotella vaan kannustaa ja rohkaista.

Mutta silti? Olisiko kertomisesta jokin hyöty?

Äitien kuuluu opastaa lasta selviytymään uhkaavista vaaroista, myös nuorta aikuista. Eikö niin? Puna-hilkalle on kerrottava, että kukkaniityillä vaeltelu lisää

riskiä joutua suden suuhun. On kerrottava, että siinä suussa on veriset ikenet ja lihantähteitä vanhoista saaliista. Vaaroista on uskallettava puhua. Siniparran linasta! Vai mitä? Kun menet kukkaniityille, ota tukeva vaellussauva mukaan. Jos susi tulee, teeskentele mahdollisimman isoa ja vaarallista. Nouse kivelle tai kannolle, nosta sauvasi pään yläpuolelle ja mylvi. Jos susi yrittää silti purra, lyö sitä. Potki. Eikö vaaroista puhuminen ole paljon tärkeämpää kuin hammastahnaläiskistä motkottaminen?

Ehkä se on jokin merkki, että kansio tuli juuri nyt esiin, vaikka olin melkein unohtanut sen olemassaolon. Jos Jungilta kysyttäisiin, se ei tullut sattumalta vaan se *pyytää tulla kohdatuksi*. Miksi en ole polttanut sitä rituaalisesti takassa?

Avaamattakin Saara tiesi kansion sisällön. Erityisen hyvin hän muisti kuvat *La Voix du Nord*-sanomalehdestä, jonka etusivulla murjottivat tutut, läpitunke mattomat ja täysin sulkeutuneet nuorukaisen kasvot. Mikäli niissä olisi ollut jokin aukko, vaikka kuinka ahdas sisäänkäynti, olisi sieltä avautunut rannaton pimeys. Sieltä olisi johtanut kulku paikkaan, johon verrattuna Danten *Helvetti* olisi ollut kuin lempeiden ohjaajien pitämä kesäsiirtola. Sisäsivujen sivusta ja edestä kuvatut arpiset kasvot, joiden nenä oli saanut ikävän tällin, olivat kolmetoista vuotta vanhemmat kuin etusivun nuorukaiskasvot, mutta ne kuuluivat samalle ihmiselle, niiden alla luki sama nimi.

Ne kasvot ovat ihmiskasvot, Saara tajusi ajattelevansa. Ihminen ja inhimillinen – voiko sen ristiriitaisempia käsitteitä olla olemassa? Hän on niin inhimillinen, lepertelee setämies naapurista ja julkaisee rakkaan mutta hömelön spanielinsa potretin monta kertaa päivässä. Sana tarkoittaa myötätuntoista, sielukasta, uskollista, solidaarista, oppivaista mutta erehtyvää, hellää ja hellyttävää, hyvää, ainakin pohjimmiltaan. Ehkä olen vain kateellinen, kun minulla ei ole täällä ketään eikä mitään rapsuteltavana enkä voi allergian takia hankkiakaan, Saara ajatteli. Kukaan ei kehrää minun sylissäni eikä nuolaise hellästi nenänpäästä. Ovatko stalinit ja putinit ihmisiä ollenkaan, kun he eivät ainakaan ole myötätuntoisia eivätkä hyviä? Sarjamurhaajia he ovat. Naapurin Bella on inhimillinen, mutta aika monet vaikuttajat ja historian lipunkantajat epäinhimillisiä. Koiraeläinten laumakäytös on valovuosien verran kehittyneempää kuin meidän, sille ei mahda mitään.

Saara oli hiljattain lukenut raportin, jonka mukaan kaikki isot ihmisapinat ihmistä lukuun ottamatta ovat erittäin tai äärimmäisen uhanalaisia. Ihminen metsästää niitä salaa ja tuhoaa niiden elinympäristöt. Orankivauva katseli mainoskuvasta vetoavasti, luonnonsuojelujärjestö keräsi sen avulla itselleen varoja. Siitäkin eläinvauvasta teki mieli sanoa, että se on inhimillinen. Se herätti jopa halun imettää. Ainaakin Saaran teki mieli painaa sen karvainen, alakulua hohkaava naama rintaansa vasten ja antaa sen imeä.

Oliko sellainen mieliteko perverssi, Saara ihmetteli. Ehkäpä. Mutta isojen ihmisapinoiden joukossa vain ihminen on elinvoimainen, liian elinvoimainen, eli kykenevä siihen ja tähän ja tuohon rohamukseen, hyväksikäyttöön ja vehkeilyyn, kunnes kaikki mitä on, on loppuun vehkeiltyä. No, no, no, Saara! Saarnaanko nyt sen tähden tässä itsekseni, että minulla on huono omatunto? Että projisoin syyllisyydentunteet niin sanottuun ihmisluontoon? Että haluaisin ripustaa ihmisluonnon piikkiin syyllisyyteni äitinä? Oliko tämän homman voinut paremminkin klaarata? Jos olisi, niin se on myöhäistä nyt. Mistä tämä vanha hitti juuri nyt tunkee mieleeni? *Jäi äiti itkemään / mä vielä kuolevan Chicagon nää-ä-ään. / Moni siitä yöstä vaikenee, / moni verityöstä vaikenee, / kauhuissaan.*

Illalla Saara oli liukunut tyhjän pussilakanan alle ja avannut turkoosin valokuva-albumin, jonka kanteen hän oli piirtänyt tussilla punaisen sydämen ja kirjoittanut sen sisälle »Timo». Onpa nolo, hän oli ajatellut. Sentimentalisuutta saa syystä hävetä. Liimaisiko siihen päälle jonkin tarran tai kuvan?

Albumin alkupuolella oli valokuvia Timon lapseudesta: Timo kastemekko yllä rääkymässä naama punaisena, Timo juuri kävelemään oppineena vaippapöksynä, joka hoiperteli vesirajassa uimarannalla pieni sininen muovilapio kädessä, päässä aurinkolasit ja valkoinen hellehattu. Palleroinen ruumis oli kuorutettu aurinkovoiteella, suojakerroin oletettavasti

50. Saara oli miettinyt, oliko Timon lapsuudessa niin tehokkaita barbaaristen ultraviolettisäteiden torjuntasalvoja? Milloin tietoisuus auringonoton vaaroista loi markkinat suojakertoimille? Minä ainakin kärvenisin nahkaani surutta vielä 1980-luvun taitteessa, hän muisteli. Epäilemättä Timon huolehtivainen äiti oli metrin päässä valmiina noukkimaan taaperon pysyyyn, jos se olisi kaatunut naamalleen järveen. Vai merikö tuo on?

Sitten seurasi sarja kuvia pellavapäisestä koululaisesta, jonka punaruudullinen puuvillapaita oli ylimpään nappiin asti napitettu. Niiden jälkeen kääntyi esiin runsas aukeamallinen kuvia pojasta, joka sauvoi punaposkisena lumisten kuusentaimien ohi tummanruskeassa hiihtohaalarissa valkoinen numerolappu rinnassa. Parin aukeaman päästä ja havaittavasti vanhempana hän pyydysti avovirvelillä melkein itsensä kokoisen hauen ja nosti sitä kaksin käsin kameraa kohti.

Epäilemättä Timo oli ollut toivottu, rakastettu ja paapottu lapsi, Saara oli huokaissut. Nämä ajatukset kontrastoivat hänen omien lapsuusmuistojensa kanssa, mutta ei nyt, kun hän plarasi albumia ja etsi tyttärelleen sopivaa otosta isästä. Ne olivat usein nostattaneet pintaan tiettyä kateutta, jota Saara ei halunnut tuntea. Onneksi Sofialla on ollut lapsuudessaan edes yksi aikuinen, jolla oli turvallinen kiintymyssuhdetyyli, hän oli silloin sanonut ja sivuuttanut epämiellyttävät tunteet. Timo oli ollut heidän elämäs-

sään tasapainottava tekijä, sen Saara oli mukisematta tunnustanut. Mies oli mahdollistanut sen, ettei hän itse ollut niin vakaa kuin olisi mieluusti uskonut olevansa. Kuvien perusteella Timo oli ollut lapsi, jonka perustarpeisiin oli vastattu, jos nyt ei aivan ja joka suhteessa, niin kuitenkin suurin piirtein. Hän oli ollut tavallinen poika, joka ei aiheuttanut suunnattomia järjestyshäiriöitä ja niiden jälkeisinä valvottuja aamuöitä ja muita stressireaktioita. Hän oli opiskellut uutterasti silkan innostuksen varassa, ja omistautunut järkeville harrastuksille. Hän oli askarrellut kauniita äitienpäiväkortteja, joissa aurinko tuuttasi kuvan yläreunasta, pulputti sieltä kirkkaankeltaisen sävelvuon, pikkupojan kyseenalaistamattoman ja hellyttävyydessään hoivatyön vaivat hyvittävän rakkauden.

Sitten seurasi sarja kuvia teini-ikäisestä Timosta jousiammuntaradalla ja pianon ääressä. Saara ei tunnistanut teosta nuottiryteiköistä. Kuva ei ollut riittävän tarkka, vaikka se oli otettu sivulta niin, että oikeanpuoleinen, keskeltä kaareutuva nuottilehti näkyi. Se oli hiukan kohollaan, kuin näkymättömän sivunkääntäjän hyppyset olisivat tarttuneet siihen.

Oli myös sarja ammattilaisen ottamia luokkakuvia ja muotokuvia, jotka kenties olivat teknisesti huipputasoa mutta rutiinimaisen tylsiä. Niissä ei näkynyt häivähdystäkään Timon kekseliäästä, pohdiskelevasta ja hyväluontoisesta olemuksesta, edes mitätöntä heijastusta siitä.

NUORI AIKUINEN
= henkilö, jolla on
lupa lähteä toiselle
puolelle maailmaa
ja jättää läheiset
itkeä tillittämään.

NUORI AIKUINEN
= henkilö, joka voi
idealisoita ihmisyyttä
ja luulla, että kaikki
häiriöt korjaantuvat
rakastavissa oloissa.

Tytön huone on antelias ja monitunnelmainen
yhdenpäivänromaani, joka porautuu sukupolvien
ja äiti-tytär-suhteiden piilotajuisiin asetelmiin.

84.2

ISBN 978-951-0-44707-9

www.wsoy.fi

Kannen suunnittelu Marjaana Virta

